

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

**Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie
za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

INFORMACJA O ZAWODZIE

Trener sportu (342207)

Trenerzy, instruktorzy i działacze sportowi

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Trener sportu (342207)

Trenerzy, instruktorzy i działacze sportowi

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Trener sportu (342207)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [382]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce (źródło): <https://ccsearch.creativecommons.org/photos/1796813>
[dostęp: 31.10.2018].

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU	3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności).....	3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu.....	3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD	3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący	3
2. OPIS ZAWODU.....	4
2.1. Synteza zawodu	4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania	4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy).....	5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne.....	6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie	7
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji	8
2.7. Zawody pokrewne	9
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE	9
3.1. Zadania zawodowe	9
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Planowanie i organizowanie szkolenia sportowego	10
3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Prowadzenie szkolenia sportowego.....	11
3.4. Kompetencje społeczne.....	12
3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.....	12
3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji.....	13
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO.....	13
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie	13
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu	14
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów	15
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.....	16
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)	16
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE	17
7. SŁOWNIK POJĘĆ	18
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)	18
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)	20

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Trener sportu 342207

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Trener.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 3422 Sports coaches, instructors and officials.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:

- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w październiku 2018 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspertki:

- Teresa Jaszczyk – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Ewa Polak – Centrum Fizjoterapii i Sportu Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów.
- Sławomir Półtorak – Szkoła Podstawowa nr 1 im. Księżnej Anny z Sapiehów Jabłonowskiej, Siemiatycze.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Dorota Koprowska – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Edyta Kozieł – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Ireneusz Woźniak – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Konrad Główka – Publiczna Szkoła Podstawowa nr 1 im. Gabriela Narutowicza, Grójec.
- Jakub Ziętek – Kręgielnia & Fitness Platinum, Radom.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Ryszard Kosiec – Starostwo Powiatowe, Radom.
- Danuta Sawicka – Szkolny Związek Sportowy, Radom.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2018 r.

WAŻNE:

W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Trener sportu⁹ jest specjalistą kierującym całokształtem działań składających się na przygotowanie zawodnika lub drużyny do udziału we współzawodnictwie sportowym¹² i opracowywującym plany, metody treningu¹⁰, założenia taktyczne oraz terminarze startów. Prowadzi zorganizowane zajęcia w związku sportowym¹³, klubie sportowym² lub innym stowarzyszeniu zajmującym się działalnością w zakresie sportu⁴.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Na pracę **trenera sportu** składają się różnorodne działania, m.in.: planowanie, organizowanie i prowadzenie szkolenia sportowego zarówno dla amatorów, jak i profesjonalnych sportowców. Wykorzystując aktualną wiedzę teoretyczną i praktyczną prowadzi zorganizowane zajęcia sportowe (treningi), na których uczy techniki, taktyki i zasad współzawodnictwa w sporcie. Jako opiekun zawodników wyjeżdża z nimi na zawody sportowe i zgrupowania szkoleniowe. Bierze też udział w różnych formach współzawodnictwa sportowego, w których rywalizują jego zawodnicy (w sportach zespołowych prowadzi drużynę podczas meczu).

Praca trenera sportu, a w szczególności organizacja treningów, zawodów sportowych i wyjazdów wymaga umiejętności współpracy ze środowiskiem zewnętrznym, w tym z rodzicami i rodzinami zawodników, sponsorami, fizjoterapeutami, lekarzami czy naukowcami.

Trener sportu może pracować jako specjalista określonej dyscypliny sportu w zakresie:

- sportu wyczynowego⁸,
- sportu dla wszystkich⁵,
- sportu dzieci i młodzieży⁶,
- sportu osób niepełnosprawnych⁷.

WAŻNE:

Trener sportu powinien mieć łatwość w nawiązywaniu kontaktów z osobami w różnym wieku. Ważna jest umiejętność zapobiegania sytuacjom antywychowawczym i rozwiązywania konfliktów interpersonalnych.

Sposoby wykonywania pracy

Szczegółowy zakres i sposób wykonywania pracy jest determinowany specyfiką dyscypliny sportu, ale też wiekiem, poziomem rozwoju psychofizycznego i stopniem zaawansowania osób poddawanych procesowi szkolenia sportowego. **Trener sportu** wykonuje zadania samodzielnie i zwykle bez nadzoru. Kontrolą poddawane są cele i efekty pracy wyrażone wynikiem sportowym. Istnieje duża dowolność co do wyboru metod i sposobu pracy trenera, ale równocześnie wymagane jest stosowanie określonych reguł i powtarzanie pewnych czynności charakterystycznych dla określonego sportu.

Trener sportu może prowadzić treningi indywidualne lub grupowe. Swoją pracę może wykonywać samodzielnie lub we współpracy ze sztabem szkoleniowym, który zwykle tworzą asystenci szkoleniowi, fizjoterapeuci, statystycy, psychologowie sportu i inni specjaliści. Jeśli założy własną

firmę lub stowarzyszenie prowadzące działalność w sporcie, może pełnić funkcje kierownicze i zatrudniać pracowników, w tym innych trenerów.

WAŻNE:

Trener sportu ponosi odpowiedzialność za bezpieczeństwo ćwiczących. Jego obowiązkiem jest zapewnienie każdemu z uczestników zajęć sportowych bezpiecznych warunków do realizacji szczegółowych zadań treningowych. Wykorzystując urządzenia i sprzęt sportowy, powinien zawsze przestrzegać zasad bezpieczeństwa i ochrony przeciwpożarowej.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2. i 3.3. Kompetencje zawodowe.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Miejszem pracy **trenera sportu** są obiekty dostosowane pod względem funkcjonalności, bezpieczeństwa do treningu i rywalizacji w określonych dyscyplinach sportu. Ze względu na ich różnorodność trener może pracować w pomieszczeniach i na terenie otwartym w zależności od realizowanych zadań oraz okresu treningowego.

Obiektami sportowymi, w których może być wykonywana praca trenera, są m. in.:

- stadiony i boiska zewnętrzne,
- sale gimnastyczne,
- jedno- i wielofunkcyjne hale sportowe,
- kryte pływalnie,
- korty tenisowe,
- tory kolarskie, łyżwiarskie, biathlonowe itp.,
- skocznie narciarskie.

Trener sportu może wykonywać swoją pracę w terenie naturalnym, niezurbanizowanym.

WAŻNE:

Miejsce i warunki pracy **trenera sportu** są determinowane specyfiką określonej dyscypliny sportu.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Trener sportu w działalności zawodowej wykorzystuje:

- sprzęt sportowy do przygotowania motorycznego i kondycyjnego,
- sprzęt stosowany w rywalizacji sportowej typowy dla danej dyscypliny,
- pojazdy w sportach motorowych, lotniczych, żeglarstwie, kolarstwie itp.,
- urządzenia pomiarowe i rejestrujące (stopery, dalmierze, kamery, pulsometry, GPS itp.),
- sprzęt audiowizualny (projektory, sprzęt nagłaśniający),
- urządzenia radiokomunikacyjne (np. w żeglarstwie, sportach motorowych, lotniczych),
- urządzenia do archiwizacji, analizy procesu treningowego i wyników sportowych (np. komputery wraz z odpowiednim oprogramowaniem),
- sprzęt biurowy, drukarki, skanery, kopiarki.

Organizacja pracy

Trener sportu pracuje w wymiarze czasu ustalonym przez pracodawcę w zależności od okresu szkoleniowego i potrzeb treningowych. Może realizować zadania w różnych miejscach, w oddalonych od siebie obiektach sportowych. Organizuje zgrupowania, analizuje przydatność bazy szkoleniowej do

potrzeb treningowych. W czasie zawodów i zgrupowań często sprawuje całodobową opiekę nad zawodnikami. Prace związane z analizą wyników sportowych, treningowych i archiwizacją może wykonywać w pomieszczeniach biurowych klubu lub w miejscu zamieszkania.

WAŻNE:

Trener sportu pracuje w różnych porach dnia w zależności od układu treningów. Może przez dłuższy czas przebywać poza miejscem zamieszkania (zgrupowania, zawody, konsultacje) lub zmieniać siedzibę w związku z realizacją kontraktów (np. zagranicznych). Często przemieszcza się różnymi środkami transportu na duże odległości.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Trener sportu narażony jest w szczególności na:

- urazy powstałe w trakcie demonstrowania ćwiczeń i asekuracji zawodników,
- upadki na śliskich i nierównych powierzchniach,
- wypadki komunikacyjne związane z treningiem (kolarstwo, sporty motorowe, lotnicze) i przemieszczaniem się środkami komunikacji (dojazdy na zgrupowania, zawody itp.),
- hałas (zawody sportowe, głośne dźwięki w trakcie treningu, np. w sportach motorowych),
- długotrwały wysiłek głosowy,
- patogeny przenoszone drogą powietrzno-kropelkową (kontakt z dużymi grupami ludzi),
- zagrożenia psychospołeczne (stres związany z presją pracodawcy dotyczącą wyniku sportowego i publiczną oceną efektów pracy np. w mediach).

Do występujących w zawodzie chorób można zaliczyć:

- choroby krtani i strun głosowych,
- choroby zwyrodnieniowe układów kostno-stawowego i/lub mięśniowego wywołane przewlekłym przeciążeniem narządu ruchu,
- choroby zakaźne nabywane w wyniku kontaktu z osobami będącymi ich nosicielami,
- zaburzenia i choroby psychiczne, takie jak: nerwica, depresja, choroba alkoholowa.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **trener sportu** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych

- ogólna wysoka sprawność fizyczna,
- sprawność układu krążenia,
- sprawność układu oddechowego,
- sprawność układu mięśniowego,
- sprawność układu kostno-stawowego;
- sprawność narządów równowagi;

w kategorii sprawności sensomotorycznych

- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- rozróżnianie barw,
- szybki refleks,
- spostrzegawczość,
- sprawność układu równowagi (w wybranych sportach),

w kategorii sprawności i zdolności

- zdolność koncentracji uwagi,
- podzielność uwagi,
- dobra pamięć,

- zdolność obserwacji i wyciągania wniosków,
- zdolność podejmowania szybkich i trafnych decyzji,
- zdolność nawiązania kontaktu z ludźmi,
- zdolność motywowania podopiecznych,
- rozumowanie logiczne,
- wyobraźnia przestrzenna;

w kategorii cech osobowościowych

- zainteresowanie określoną dyscypliną sportu,
- uzdolnienia pedagogiczne,
- uzdolnienia organizacyjne,
- samodzielność,
- samokontrola,
- dyspozycyjność,
- lojalność,
- odpowiedzialność za innych,
- empatia,
- kontrolowanie własnych emocji,
- radzenie sobie ze stresem,
- komunikatywność,
- cierpliwość,
- wysoka kultura osobista,
- wychodzenie z własną inicjatywą,
- gotowość do ustawicznego uczenia się oraz dzielenia się wiedzą.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach: 3.4. Kompetencje społeczne; 3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Zawód **trener sportu** w większości dyscyplin związany jest z dużą aktywnością fizyczną, pracą w ciągłym ruchu, a często też z koniecznością demonstrowania ćwiczeń. Dlatego w tej profesji wymagana jest wysoka sprawność fizyczna i dobry stan zdrowia potwierdzony badaniami lekarskimi. Poziom sprawności fizycznej jest zależny od dyscypliny sportu, zaawansowania trenowanych zawodników i funkcji, jaką pełni trener. Praca z dziećmi, nauka techniki, konieczność asekuracji w czasie ćwiczeń wymagają większej sprawności fizycznej niż praca trenera koordynatora lub trenera kadry.

Przeciwwskazaniami do wykonywania tego zawodu są dysfunkcje intelektualne każdego stopnia, znaczne ułomności fizyczne utrudniające wykonywanie określonych czynności i poważne wady wymowy.

WAŻNE:

O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Obecnie (2018 r.) do podjęcia pracy w zawodzie **trener sportu** wymagane jest co najmniej wykształcenie średnie (w szkołach i placówkach oświatowych wymagane jest wykształcenie wyższe).

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Uprawnienia w zakresie określania wymogów kwalifikacyjnych dla zawodu **trener sportu** powierzono polskim związkom sportowym, które prowadzą własne systemy licencjonowania trenerów. Przykładem niezależnych ram kwalifikacji jest system licencji trenerskich PZPN³ czy UEFA¹¹, obowiązujący w piłce nożnej.

Preferowane jest posiadanie doświadczenia sportowego, na które składają się: przebieg kariery zawodniczej i poziom wyników osiągniętych w określonym sporcie.

Ukończenie studiów wyższych pierwszego lub drugiego stopnia czy studiów podyplomowych z zakresu wychowania fizycznego lub sportu jest dodatkowym atutem preferowanym przez pracodawców.

Posiadanie wykształcenia wyższego w zakresie wychowania fizycznego jest obowiązkowym wymogiem do wykonywania pracy trenera sportu w szkołach i placówkach oświatowych.

Dodatkowym atutem przy zatrudnieniu trenera sportu jest znajomość języków obcych, szczególnie języka angielskiego, pozwalająca na swobodne wyrażanie się w mowie i w piśmie – potwierdzona certyfikatem (poziom B1 wg Europejskiego systemu opisu kształcenia językowego). Dotyczy to głównie trenerów pracujących z zagranicznymi sportowcami.

WAŻNE:

Uwzględnienie w wymogach kwalifikacyjnych uprawnień i tytułów zawodowych trenera sportu II klasy, trenera I klasy i trenera klasy mistrzowskiej, które obowiązywały w Polsce do 31 grudnia 2014 r., jest uzależnione od indywidualnych preferencji pracodawcy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji***Możliwości rozwoju zawodowego i awansu***

Trener sportu ma możliwość:

- rozwijać się, uczestnicząc w szkoleniach organizowanych przez uczelnie wyższe, związki, zrzeszenia i stowarzyszenia sportowe, firmy zajmujące się marketingiem sportowym, producentów sprzętu sportowego lub specjalistycznej aparatury badawczej, a także niepubliczne placówki oświatowe oferujące specjalistyczne kursy np. dla trenerów przygotowania motorycznego,
- podwyższać swoje kompetencje zawodowe, kontynuując edukację na studiach wyższych lub podyplomowych na kierunku wychowanie fizyczne, sport lub menedżer sportu i zdobywając w ten sposób dodatkowe kwalifikacje do pracy w zawodzie nauczyciela wychowania fizycznego, menedżera dyscypliny sportu lub menedżera imprez sportowych,
- awansować w hierarchii zawodowej na trenera koordynatora lub kierownika wyszkolenia, który nadzoruje pracę innych trenerów i instruktorów sportu zatrudnionych w klubie lub sekcji sportowej,
- założenia własnej firmy prowadzącej działalność w zakresie sportu, w której zostanie przełożonym dla zatrudnionych przez siebie pracowników, w tym innych trenerów,
- rozwoju zawodowego poprzez podjęcie kształcenia i/lub szkolenia w zawodach pokrewnych.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2018 r.) w zawodzie **trener sportu** można potwierdzić swoje kompetencje poprzez:

- ukończenie studiów wyższych (I stopnia, II stopnia, podyplomowych) na kierunku wychowanie fizyczne lub sport, podczas których realizowane są moduły specjalności trenerskich w określonej dyscyplinie sportu,

- ukończenie specjalistycznych kursów trenerskich i uzyskanie uprawnienia do pracy w określonej dyscyplinie sportu,
- ukończenie specjalistycznych kursów doszkalających dla trenerów określonej dyscypliny sportu prowadzonych przez polski związek sportowy lub międzynarodową federację określonego sportu.

Kompetencje trenera sportu są potwierdzane zazwyczaj przez organizatora kursu lub szkolenia po zdaniu przez uczestnika egzaminu teoretycznego i praktycznego. Dokumentem potwierdzającym uzyskanie kompetencji może być certyfikat ukończenia kursu/szkolenia lub legitymacja/dyplom trenera w określonej dyscyplinie sportu, wydany przez organizatora kursu lub szkolenia.

Dodatkowe warunki potwierdzenia kompetencji trenera sportu mogą być określone przez polski związek sportowy, który stosuje własny system licencjonowania trenerów. Zwykle uzyskanie licencji trenera jest równoznaczne z zaakceptowaniem jego kompetencji zawodowych przez polski związek sportowy, ale daje mu prawo do pracy tylko w określonej dyscyplinie sportu.

WAŻNE:

W pracy **trenera sportu** z uwagi na rosnącą konkurencję na rynku pracy niezmiennie ważne jest ciągłe rozwijanie posiadanych i uzyskiwanie nowych kompetencji poprzez uczestnictwo w różnych formach szkolenia i doskonalenia zawodowego.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl> oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **trener sportu** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Nauczyciel wychowania fizycznego	233025
Nauczyciel wychowania fizycznego w szkole podstawowej	234118
Instruktor sportu osób niepełnosprawnych	342202
Sędzia sportowy	342206
Instruktor fitness	342301
Instruktor jazdy konnej	342303
Instruktor sportów ekstremalnych	342308
Instruktor sztuk walki	342309

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **trener sportu** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:

- Z1 Dokonywanie naboru i selekcji zawodników do sportu.
- Z2 Opracowywanie, modyfikowanie planów szkoleniowych i terminarzy startów.
- Z3 Realizowanie treningów i udział we współzawodnictwie sportowym.
- Z4 Monitorowanie stanu zdrowia zawodników oraz warunków regeneracji.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Planowanie i organizowanie szkolenia sportowego

Kompetencja zawodowa Kz1: Planowanie i organizowanie szkolenia sportowego obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Dokonywanie naboru i selekcji zawodników do sportu	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Wymagania psychofizyczne w określonym sporcie i przeciwwskazania zdrowotne do jego uprawiania; - Prawidłowości i zaburzenia występujące w rozwoju psychofizycznym dzieci i młodzieży; - Anatomiczne, fizjologiczne i psychologiczne predyspozycje do uprawiania określonego sportu; - Zasady wykonania testów sprawności przydatnych w naborze i selekcji do określonego sportu; - Sposoby interpretacji wyników testów sprawności wykorzystywanych w określonym sporcie; - Bariery, które mogą utrudniać uzyskanie zakładanych celów treningowych; - Przepisy dotyczące ochrony danych osobowych w trakcie naboru i selekcji zawodników.	- Opracowywać kryteria naboru i selekcji do określonego sportu; - Organizować i przeprowadzać testy sprawności fizycznej oraz inne działania wykorzystywane do naboru i selekcji w określonym sporcie; - Oceniać predyspozycje każdego zawodnika do uprawiania określonego sportu i jego szanse na odniesienie sukcesu; - Dokonywać wyboru zawodników, uwzględniając ich psychofizyczne predyspozycje do określonego sportu; - Przygotowywać bezpieczne dla uczestników miejsce do realizacji zadań niezbędnych w procesie naboru i selekcji; - Dobierać sprzęt sportowy do realizacji zamierzonych zadań oraz do wieku i sprawności ćwiczących. - Stosować przepisy o ochronie danych osobowych w trakcie naboru i selekcji zawodników.

Z2 Opracowanie planów szkoleniowych i terminarzy startów	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
- Przepisy i regulaminy obowiązujące w określonym sporcie; - Aktualne zasady współzawodnictwa w określonym sporcie; - Teorię i metodykę treningu sportowego; - Biologiczne i społeczne aspekty uprawiania sportu; - Zasady doboru metod treningowych do indywidualnych potrzeb zawodników; - Zasady planowania udziału sportowców w określonych formach współzawodnictwa sportowego; - Strukturę kalendarza imprez sportowych na różnych szczeblach współzawodnictwa (lokalnego, regionalnego, ogólnopolskiego, międzynarodowego) w określonym sporcie; - Metody stosowane w określonym sporcie do skutecznej analizy i oceny efektów szkolenia sportowego.	- Posługiwać się przepisami i regulaminami obowiązującymi w określonym sporcie; - Posługiwać się poprawną terminologią sportową; - Opracowywać strategię przygotowania i udziału we współzawodnictwie sportowym sekcji, drużyny, zespołu i/lub indywidualnych zawodników; - Przygotowywać krótkoterminowe i wieloletnie plany szkoleniowe w określonym sporcie; - Opracowywać analizy i oceny osiągnięć sportowców lub drużyn; - Modyfikować programy szkoleniowe i dostosować je do bieżących założeń; - Podejmować decyzje o wyborze zawodów i imprez sportowych, w których powinni uczestniczyć szkoleni sportowcy; - Opracowywać, koordynować i modyfikować terminarz zawodów dla sekcji, drużyny, zespołu i/lub indywidualnych zawodników.

3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Prowadzenie szkolenia sportowego

Kompetencja zawodowa Kz2: Prowadzenie szkolenia sportowego obejmuje zestaw zadań zawodowych Z3, Z4, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z3 Realizowanie treningów i udział we współzawodnictwie sportowym	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Zasady pozyskiwania i rozliczania środków finansowych niezbędnych do realizacji szkolenia sportowego i udziału w zawodach; • Zasady współpracy z innymi członkami sztabu trenerskiego; • Zasady planowania i realizacji różnych form treningu sportowego zespołowego i indywidualnego; • Przepisy o ochronie danych osobowych podczas realizowania treningów i udziału we współzawodnictwie sportowym; • Przepisy BHP, ochrony ppoż. oraz regulaminy dotyczące zasad korzystania z obiektów sportowych; • Zasady i przepisy BHP, ochrony ppoż. i ergonomii w zakresie korzystania ze sprzętu sportowego; • Procedury postępowania w przypadku wystąpienia u zawodników urazów i kontuzji; • Formy i metody treningowe stosowane w określonym sporcie; • Sposoby wykonywania testów i sprawdzianów służących racjonalizacji procesu szkoleniowego i wychowawczego; • Zasady <u>fair play</u>¹ i sposoby kreowania u zawodników postaw prospołecznych. • Zasady prowadzenia dokumentacji związanej z przebiegiem szkolenia sportowego i ewidencją osiągniętych efektów; • Zasady organizacji wyjazdów zawodników na zgrupowania; • Zasady licencjonowania trenerów i zawodników obowiązujące w określonym związku sportowym; • Zasady i regulaminy współzawodnictwa sportowego obowiązujące w określonym sporcie oraz zasady zgłaszania drużyn lub zawodników do udziału w zawodach sportowych.	• Pozyskiwać i rozliczać środki finansowe niezbędne do realizacji szkolenia i udziału w zawodach; • Współpracować z innymi członkami sztabu trenerskiego; • Planować szkolenie sportowe uwzględniając dobór form i metod treningu odpowiednich dla danego sportu; • Stosować przepisy o ochronie danych osobowych podczas realizowania treningów i udziału we współzawodnictwie sportowym; • Przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż. oraz regulaminów korzystania z obiektów sportowych; • Przestrzegać zasad i przepisów BHP, ochrony ppoż. i ergonomii w zakresie korzystania ze sprzętu sportowego; • Udzielać pierwszej pomocy przedmedycznej w przypadku wystąpienia u zawodników urazów i kontuzji; • Nauczać prawidłowo i bezpiecznie techniki i taktyki określonej dyscypliny sportu z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb zawodników; • Korygować błędy ćwiczących, udzielać rad i wskazówek oraz motywować do konsekwencji w pracy treningowej; • Organizować i przeprowadzać testy i sprawdziany oraz interpretować ich wyniki; • Przygotowywać zawodników do udziału w różnych formach rywalizacji sportowej i motywować ich do osiągania jak najlepszych wyników, kreować postawy prospołeczne i wpajać zasadę fair play; • Prowadzić dokumentację związaną z przebiegiem szkolenia sportowego, kontrolą i ewidencją osiągniętych efektów w tym analizy i interpretację wyników; • Organizować wyjazd zespołu lub zawodników na konsultacje i zgrupowania szkoleniowe oraz na mecze i/lub zawody sportowe; • Dopełniać formalności związanych z licencjonowaniem trenerów i zawodników w związku sportowym oraz zgłaszaniem zawodników do udziału w zawodach sportowych; • Kierować zawodnikami lub drużyną w czasie trwania meczu lub zawodów sportowych.

Z4 Monitorowanie stanu zdrowia zawodników oraz warunków regeneracji	
WIEDZA – zna i rozumie:	UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:
• Zagrożenia wynikające ze stosowania wszelkich form niedozwolonego dopingu w sporcie, szczególnie farmakologicznego; • Znaczenie regularnego wykonywania badań lekarskich, fizjologicznych i psychologicznych w określonym sporcie; • Znaczenie odnowy biologicznej i regeneracji w procesie szkolenia sportowego; • Znaczenie stosowania odpowiedniej diety w sporcie.	• Motywować zawodników do samokontroli i świadomego uprawiania sportu; • Podejmować działania przeciwdziałające stosowaniu wszelkich form niedozwolonego dopingu w sporcie, szczególnie farmakologicznego; • Motywować zawodników do dbania o zdrowie i odpowiednią dietę; • Współpracować z lekarzem sportowym w zakresie regularnego odbywania przez zawodników badań sportowo-lekarskich; • Organizować i koordynować warunki do odnowy oraz regeneracji zawodników; • Współpracować z lekarzem i fizjoterapeutą w zakresie ustalenia indywidualnych potrzeb zawodników dotyczących odnowy biologicznej i regeneracji.

3.4. Kompetencje społeczne

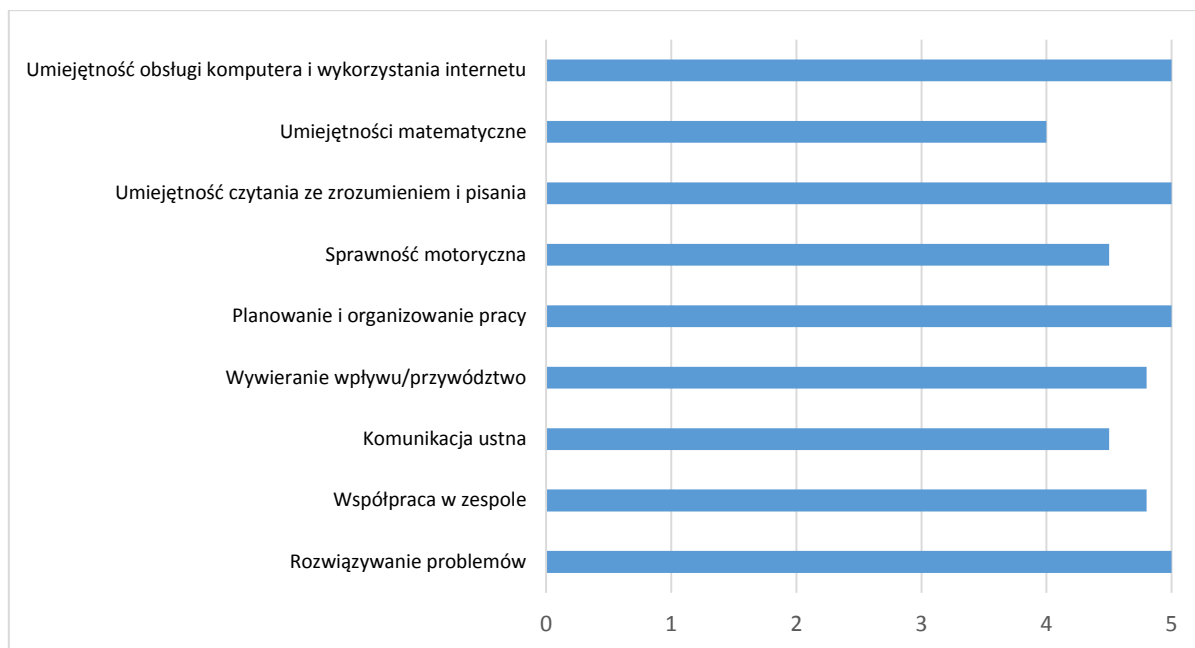
Pracownik w zawodzie **trener sportu** powinien mieć kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Podejmowania odpowiedzialności za pracę zespołową ukierunkowaną na analizę i krytyczną ocenę procesu treningowego w sporcie.
- Podejmowania samodzielnych decyzji w korelacji z potrzebami i oczekiwaniami uczestników zajęć sportowych.
- Przekazywania swojej wiedzy i umiejętności w środowisku sportowym, w szczególności przez szkolenie osób o niższych kwalifikacjach.
- Dzielenia się swoją wiedzą i umiejętnościami z przedstawicielami różnych środowisk.
- Dostosowywania zachowania własnego i uczestników zajęć do nieprzewidzianych zmian w miejscu prowadzenia treningu sportowego.
- Promowania zasad etyki zawodowej specyficznej dla realizacji treningu sportowego w środowisku sportowym i w kontaktach międzyśrodowiskowych.
- Oceniania poziomu swojej wiedzy i umiejętności, dostrzegania własnych ograniczeń i planowania rozwoju zawodowego trenera sportu.
- Kierowania zespołem współpracowników w swoich zadaniach zawodowych jako trenera sportu.

3.5. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien mieć zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego wagę kompetencji kluczowych dla zawodu **trener sportu**.

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **trener sportu****Uwaga:**

Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.6. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **trener sportu** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji w sektorze sport.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: <https://www.kwalifikacje.gov.pl>
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Trener sportu może znaleźć pracę przede wszystkim w:

- klubie sportowym,
- związku sportowym,
- federacji sportowej,
- ośrodku sportowym i rekreacyjnym,
- szkole lub innej placówce oświatowej pod warunkiem posiadania dodatkowych uprawnień do wykonywania zawodu nauczyciela (w tym zawodu nauczyciela wychowania fizycznego),
- dowolnej firmie lub u osoby prawnej, której statut, umowa albo akt założycielski przewidują prowadzenie działalności w danym sporcie.

Zawód trener sportu można też wykonywać na zasadach samozatrudnienia.

W konsekwencji przeprowadzonej w 2013 r. deregulacji zawodu trener sportu znacznie powiększyła się grupa osób, która może pracować w tym zawodzie. Tak więc dostęp do profesji jest ułatwiony. Jednak ostateczną decyzję o zakresie kompetencji i wykształceniu preferowanym do wykonywania pracy w charakterze trenera sportu podejmuje pracodawca.

WAŻNE:

Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**

<http://oferty.praca.gov.pl>

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:

<http://mz.praca.gov.pl>

<https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe>

Barometr zawodów: <https://barometrzwodow.pl>

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:

Mazowieckie – <http://obserwatorium.mazowsze.pl>

Małopolskie – <https://www.obserwatorium.malopolska.pl>

Lubelskie – <http://lorp.wup.lublin.pl>

Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – <http://obserwatorium.wup.lodz.pl>

Pomorskie – <http://www.porp.pl>

Opolskie – <http://www.obserwatorium.opole.pl>

Wielkopolskie – <http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl>

Zachodniopomorskie – <https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-ryнку-pracy>

Podlaskie – <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:

<http://zielonalinia.gov.pl>

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:

www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:

<http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:

<https://eures.praca.gov.pl>

<https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage>

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2018 r.) kształcenie przydatne do wykonywania zawodu **trener sportu** odbywa się w ramach studiów I i II stopnia na kierunkach wychowanie fizyczne lub sport, które uwzględniają w programach moduły specjalnościowe instruktora lub trenera dla określonego sportu.

Studia takie prowadzą akademie wychowania fizycznego, uniwersytety, państwowe wyższe szkoły zawodowe oraz inne szkoły wyższe. Te same instytucje edukacyjne oferują komercyjne kursy instruktorskie i trenerskie.

Kształceniem trenerów zajmują się również branżowe ośrodki metodyczno-szkoleniowe oraz firmy edukacyjne oferujące kursy instruktorskie i trenerskie.

Szkolenie

Czynny zawodowo **trener sportu** powinien stale się dokształcać, a w szczególności uczestniczyć w kursach i szkoleniach organizowanych dla osób pracujących w konkretnej dyscyplinie sportu.

Szkoleniem i dokształcaniem trenerów zajmują się głównie związki sportowe (polskie, okręgowe lub wojewódzkie), które są odpowiedzialne za jakość kadr trenerskich pracujących w konkretnym sporcie i stawiają określone wymagania.

Organizatorami kursów i szkoleń dla trenerów sportu są szkoły wyższe prowadzące studia (I i II stopnia lub podyplomowe) na kierunkach wychowanie fizyczne, sport lub fizjoterapia, niepubliczne placówki oświatowe specjalizujące się w kształceniu kadr dla sportu a także inne instytucje prowadzące działalność związaną ze sportem (np. firmy zajmujące się handlem i usługami w sporcie).

Uprawnienia w zakresie określania wymogów kwalifikacyjnych dla zawodu **trener sportu** powierzono polskim związkom sportowym. W niektórych sportach (np. w piłce nożnej) wypracowano niezależne ramy kwalifikacyjne dla trenerów: system licencji trenerskich PZPN czy UEFA, koordynowany i nadzorowany przez Szkołę Trenerów PZPN.

WAŻNE:

Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Szkolnictwo wyższe:

www.wyberzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:

<https://www.gov.pl/web/edukacja/ksztalcenie-zawodowe>

<http://doradztwo.ore.edu.pl/wyberam-zawod>

<https://zrp.pl>

Szkolenia zawodowe:

Rejestr Instytucji Szkoleniowych – <http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris>

Baza Usług Rozwojowych – <https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl>

Inne źródła danych:

Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – <https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl>

Bilans Kapitału Ludzkiego – <https://bkl.parp.gov.pl>

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – <http://www.frse.org.pl>, <http://europass.org.pl>

Learning Opportunities and Qualifications in Europe – <https://ec.europa.eu/ploteus>

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Wynagrodzenie (2018 r.) osób pracujących w zawodzie **trener sportu** kształtuje się następująco:

- miesięcznie kształtuje się na poziomie od 2300 zł do 5000 zł. brutto,
- duża część trenerów jest wynagradzana na podstawie stawki godzinowej, którą pracodawca ustala z każdym pracownikiem indywidualnie. Stawki za godzinę pracy na zajęciach sportowych kształtują się na poziomie od 25 zł brutto.

Na wysokość wynagrodzenia mają wpływ następujące czynniki:

- dyscyplina sportu,
- miejsce pracy (wielkość i kapitał firmy, miasto lub region zatrudnienia, możliwość pozyskania środków od sponsorów na wynagrodzenia kadry trenerskiej),
- wykształcenie i posiadane kwalifikacje,
- doświadczenie zawodowe i dorobek sportowy w pracy trenerskiej.

Wysokość zarobków trenerów zatrudnionych w polskich związkach sportowych może być dofinansowana przez Ministerstwo Sportu i Turystyki. W 2018 r. w dyscyplinach kluczowych dla polskiego sportu trener kadry narodowej może otrzymać podstawowe wynagrodzenie w wysokości

do 9000 zł brutto. Najlepsi szkoleniowcy otrzymują wsparcie z budżetu państwa nawet do 7000 zł brutto, a także dodatki za medale zdobyte przez ich zawodników w imprezach mistrzowskich (maksymalnie do 8000 zł brutto za jeden medal). To oznacza, że wybitni trenerzy medalistów olimpijskich mogą zarobić około 24 000 zł brutto miesięcznie (Dziennik Urzędowy Ministra Sportu i Turystyki 25 kwietnia 2018 r, poz. 42).

Powyższe informacje o wynagrodzeniach dotyczą trenerów sportowców zawodowych. Praca trenera w sporcie dzieci i młodzieży wykonywana w jednosekcyjnym klubie lub stowarzyszeniu sportowym zazwyczaj wiąże się z miesięcznym wynagrodzeniem rzędu kilkuset zł.

WAŻNE:

Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.10.2018]:

Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy>

Przykładowe portale informujące o zarobkach:

<https://wynagrodzenia.pl/gus>

<https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczegolach>

<https://sedlak.pl/raporty-placowe>

<https://zarobki.pracuj.pl>

<https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen>

<https://www.kariera.pl/wynagrodzenia>

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **trener sportu** możliwe jest zatrudnienie osób niepełnosprawnych.

Warunkiem niezbędnym jest identyfikacja indywidualnych barier, dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:

- z chorobami narządu wzroku (04-O) – jeśli posiadana wada jest skorygowana odpowiednimi szklami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi, które zapewnią ostrość widzenia,
- z dysfunkcją narządu słuchu (03-L), pod warunkiem, że niepełnosprawność jest możliwa do skorygowania za pomocą aparatów słuchowych.
- z zaburzeniami głosu, mowy (03-L), jeśli umożliwiają skutecznego kontakt interpersonalny i komunikację.

WAŻNE:

Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2018 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:

<https://ec.europa.eu/esco/portal/home>

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:

- **Zawody:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation>
- **Umiejętności/Kompetencje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/skill>
- **Kwalifikacje:** <https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification>

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.10.2018 r.

- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 986, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów (Dz. U. poz. 829).
- Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1263, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265 i 1149, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 czerwca 2017 r. w sprawie Sektorowej Ramy Kwalifikacji w sektorze sport (Dz. U. poz. 1268).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).
- Decyzja nr 31 Ministra Sportu i Turystyki z dnia 25 kwietnia 2018 r. w sprawie ogłoszenia „Programu dofinansowania realizacji zadań związanych z przygotowaniem w 2018 r. kadry narodowej do udziału w igrzyskach olimpijskich, mistrzostwach świata lub mistrzostwach Europy ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej” (Dziennik Urzędowy Ministra Sportu i Turystyki 25 kwietnia 2018 r, poz. 42).

Literatura branżowa:

- Czechowski M., Femiak J., Kuk A.: Kompetencje społeczne i inteligencja emocjonalna nauczycieli wychowania fizycznego i trenerów. AWF, Warszawa 2015.
- Kosendiak J.: Wykłady z teorii sportu dla studentów Akademii Wychowania Fizycznego. AWF, Wrocław 2004.
- Kosmol A.: Teoria i praktyka sportu niepełnosprawnych. AWF, Warszawa 2004.
- Łasiński G.: Sprawność zarządzania organizacją sportową. AWF, Wrocław 2003.
- Martens R.: Jak stać się skutecznym trenerem? COS, Warszawa 2009.
- Perkowski K.: Doskonalenie kompetencji zawodowych trenerów sportu wyczynowego w Polsce. AWF, Warszawa 2009.
- Seweryniak T., Stosik A.: Diagnoza procesu zwiększania efektywności zespołów sportowych w aspekcie podmiotów wspierających wiedzę specjalistyczną trenerów. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2014.
- Sozański H., Czerwiński J., Sadowski J. (red.): Podstawy teorii i technologii treningu sportowego. Tom 1. AWF Warszawa, Wydział WFiS w Białej Podlaskiej, Warszawa 2013.

- Sozański H., Sadowski J., Czerwiński J. (red.): Podstawy teorii i technologii treningu sportowego. Tom 2. AWF Warszawa, Filia w Białej Podlaskiej, Warszawa 2015.
- Śledziwski D., Kuder A., Perkowski K. (red.): Modelowe rozwiązania treningu w szkoleniu młodzieży uzdolnionej sportowo. Biblioteka PTNKF. Tom XIII, Warszawa 2005.
- Wyrzykowski R., Seweryniak T.: Weryfikacja propozycji modelu kompetencji coacha sportowego w piłce siatkowej. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2012.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.10.2018]:

- Akademia Trenerska: <http://www.akademiatrenerska.pl>
- Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie: <https://www.awf.edu.pl>
- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: <ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl>
- Instytut Badań Edukacyjnych: <http://www.ibe.edu.pl/pl>
- Instytut Sportu – Państwowy Instytut Badawczy: <http://www.insp.waw.pl>
- Ministerstwo Sportu i Turystyki: <https://www.msit.gov.pl/pl/aktualnosci/7177,Wyzsze-zarobki-w-sztabach-szkoleniowych-polskich-zwiazkow-sportowych.html>
- Łączy nas piłka - portal Polskiego Związku Piłki Nożnej: <https://www.laczynaspilka.pl>
- Polska Akademia Kultury i Sportu: <https://pakis.pl>
- Portal Asystent BHP: <https://asystentbhp.pl>
- Sektorowa Rama Kwalifikacji w Sporcie – portal: <http://www.srks.pl>, <http://kwalifikacje.edu.pl/sektorowa-rama-kwalifikacji-w-sporcie-srks>
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: <http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus>
- Statut Polskiego Związku Piłki Nożnej: <https://www.pzpn.pl/federacja/dokumenty>
- Wyszukiwarka opisów zawodów: <http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow>

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.
Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).

Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiające porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, częściowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja”, „egzaminowanie”. Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu”, „świadectwa”, „certyfikatu”.
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.
Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.

Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie, czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	Fair play	Zasada tzw. czystej gry prowadzonej w sposób zgodny z przepisami, ale też z zasadami etycznymi opartymi o uczciwość, poszanowanie przeciwnika i nienaganne zachowanie.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
2	Klub sportowy	Organizacja posiadająca osobowość prawną, która realizuje cele i zadania w zakresie działalności w sporcie. Może mieć charakter klubu jednosekcyjnego lub wielosekcyjnego.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki

3	Polski Związek Piłki Nożnej (PZPN)	Polski Związek Piłki Nożnej, który jest organizacją korporacyjną typu stowarzyszeniowego, posiada osobowość prawną i jest polskim związkiem sportowym. Jest jedynym reprezentantem sportu piłki nożnej w kraju i za granicą (mężczyzn i kobiet) w piłce jedenastoosobowej, halowej (futsal) i plażowej.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie Statutu Polskiego Związku Piłki Nożnej
4	Sport	Wszelkie formy aktywności fizycznej, które przez uczestnictwo doraźne lub zorganizowane wpływają na wypracowanie albo poprawienie kondycji fizycznej i psychicznej, rozwój stosunków społecznych lub osiągnięcie wyników sportowych na wszelkich poziomach. Za sport uważa się również współzawodnictwo oparte na aktywności intelektualnej, którego celem jest osiągnięcie wyniku sportowego, w tym e-sport.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Ustawy o sporcie z dnia 25 czerwca 2010 roku (Dz. U. z 2018 r. poz. 1263, z późn. zm.).
5	Sport dla wszystkich	Sport, w którym główny akcent kładzie się na poprawianie i utrzymanie sprawności fizycznej, korzystając z programów o wielkiej różnorodności ruchowej i umiarkowanym obciążeniu fizycznym. Jest formą aktywnego wypoczynku. Udział w zawodach stanowi tylko element motywujący.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Sozański H., Czerwiński J., Sadowski J. (red.): Podstawy teorii i technologii treningu sportowego. Tom 1. AWF Warszawa, Wydział WFiS w Białej Podlaskiej, Warszawa 2013
6	Sport dzieci i młodzieży	Usystematyzowany proces szkolenia i współzawodnictwa zawodników, poczynając od kategorii wiekowej młodzika, poprzez junióra młodszego, junióra aż do młodzieżowca mający doprowadzić najbardziej utalentowanych do mistrzostwa sportowego w rywalizacji międzynarodowej w kategorii seniorów.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Śledziwski D., Kuder A., Perkowski K. (red.): Modelowe rozwiązania treningu w szkoleniu młodzieży uzdolnionej sportowo. Biblioteka PTNKF. Tom XIII, Warszawa 2005
7	Sport osób niepełnosprawnych	Dyscypliny sportowe uprawiane przez zawodników niepełnosprawnych z adaptacją zasad i sprzętu adekwatną do stopnia i rodzaju ograniczenia sprawności. Może mieć charakter rekreacyjny (będąc formą usprawnienia ruchowego) lub wyczynowy.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Kosmol A.: Teoria i praktyka sportu niepełnosprawnych. AWF, Warszawa 2004
8	Sport wyczynowy	Sport, w którym dominującą rolę odgrywa dążenie do osiągnięcia mistrzostwa sportowego i jak najlepszych wyników w zawodach sportowych. Osoby biorące udział w sporcie wyczynowym są najczęściej zrzeszone w klubach i innych organizacjach prowadzących działalność sportową.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Sozański H., Czerwiński J., Sadowski J. (red.): Podstawy teorii i technologii treningu sportowego. Tom 1. AWF Warszawa, Wydział WFiS w Białej Podlaskiej, Warszawa 2013
9	Trener sportu	Osoba kierująca całokształtem działań składających się na szkolenie sportowe mające na celu przygotowanie zawodnika lub drużyny do udziału we współzawodnictwie sportowym.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
10	Trening	Zorganizowany, pedagogiczny proces, w ramach którego uczy się zawodnika techniki i taktyki oraz doskonali je, kształtuje jego sprawność fizyczną a także cechy wolicjonalne i osobowość w celu uzyskania jak najlepszego wyniku sportowego.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Kosendiak J.: Wykłady z teorii sportu dla studentów Akademii Wychowania Fizycznego, Wrocław 2004

11	Unia Europejskich Związków Piłkarskich (UEFA)	Union of European Football Associations – międzynarodowa organizacja pozarządowa zrzeszająca narodowe związki piłki nożnej z Europy i Azji, która koordynuje działania związane z rozwojem piłki nożnej w krajach europejskich oraz organizuje europejskie turnieje piłkarskie i rozgrywki ligowe.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki
12	Współzawodnictwo sportowe	Różnorakie systemy i formy rywalizacji indywidualnej i zespołowej posiadające przepisy i regulaminy, w których określone są precyzyjne zasady awansów do kolejnych etapów, klasyfikacji wyników i wyłaniania zwycięzców (np. mistrzostwa, turnieje, rozgrywki ligowe).	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Sozański H., Czerwiński J., Sadowski J. (red.): Podstawy teorii i technologii treningu sportowego. Tom 1. AWF Warszawa, Wydział WFIS w Białej Podlaskiej, Warszawa 2013
13	Związek sportowy	Stowarzyszenie lub związek stowarzyszeń, który mogą utworzyć co najmniej trzy kluby sportowe. Szczególny przykład związku sportowego stanowią polskie związki sportowe. Powstają one w celu organizowania i prowadzenia współzawodnictwa w danej dyscyplinie sportu.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Ustawy o sporcie z dnia 25 czerwca 2010 roku (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1263, z późn. zm.)

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.